

Działalność badawcza Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości

Materiał na spotkanie inaugurujące współpracę z badaczami zajmującymi się problematyką nauki i innowacji oraz rozpoczęcie prac Zespołu ds. Analiz w Departamencie Strategii MNiSW, 27 maja 2009 r.

1. Wprowadzenie

Do głównych celów Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości (PARP) należy wspieranie działalności innowacyjnej i badawczej małych i średnich przedsiębiorstw (MSP), rozwoju regionalnego, eksportu, rozwoju zasobów ludzkich oraz wykorzystywania nowych technologii. Cele te realizowane są za pomocą programów rozwoju gospodarki, finansowanych z budżetu państwa i z funduszy Unii Europejskiej. W perspektywie finansowej obejmującej lata 2007-2013 Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości odpowiedzialna jest za wdrażanie działań w ramach trzech programów operacyjnych:

- Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka (PO IG),
- Program Operacyjny Kapitał Ludzki (PO KL),
- Program Operacyjny Rozwój Polski Wschodniej (PO RPW).

Zadania realizowane przez Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości niejednokrotnie wymagają prowadzenia prac badawczych. Badania realizowane są w celu uzyskania wiedzy niezbędnej w procesach programowania, wdrażania oraz oceny efektów implementowanych przez Agencję instrumentów wsparcia. Działalność badawcza służy także przygotowaniu wniosków i rekomendacji dla polityki związanej z rozwojem polskiej gospodarki, w szczególności skierowanej na pobudzanie przedsiębiorczości i innowacyjności sektora MSP. Prócz tego, wyniki prowadzonych prac pozwalają na przygotowanie wartościowych pakietów informacyjnych przeznaczonych m.in. dla administracji centralnej, regionalnej, przedsiębiorców, naukowców czy studentów.

Większość z realizowanych przez Agencję projektów składa się z kilku komponentów, w ramach których działania o charakterze badawczym stanowią zazwyczaj jeden z elementów przedsięwzięcia. Oznacza to, że zakres i sposób realizacji prac badawczych jest bardzo zróżnicowany. Podobnemu zróżnicowaniu podlega horyzont czasowy, w jakim planowane są poszczególne badania. Działalność badawcza PARP obejmuje zarówno działania jednoroczne, jak i kilkuletnie. Agencja prowadzi także badania cykliczne; przykładem szereg realizowanych corocznie badań na grupach przedsiębiorstw, pracownikach oraz instytucjach otoczenia biznesu.

Projekty PARP są bardzo zróżnicowane również pod względem finansowym. Agencja realizuje zarówno szeroko zakrojone działania o charakterze badawczo-szkoleniowo-promocyjnym i budżetach liczonych w milionach złotych, jak też badania i ekspertyzy o charakterze punktowym, które skupiają się na konkretnym zagadnieniu badawczym. Koszt takich przedsięwzięć jest odpowiednio niższy.

Metodologia prowadzonych badań zależy od tematyki danego przedsięwzięcia, jego horyzontu czasowego oraz budżetu. Część projektów opiera się na badaniach ilościowych lub jakościowych, część zaś jest wynikiem pracy eksperckiej na źródłach zastanych. W licznych projektach wskazane jest łączenie wielu metod stosowanych w naukach społecznych. Do projektów takich należą przede wszystkim badania realizowane na reprezentatywnych próbach ilościowych, oraz badania jakościowe w oparciu o wywiady indywidualne i grupowe. W badaniach inicjowanych przez PARP rozwijane są także inne metody, które pozwalają na pozyskanie nowej wiedzy. Dotyczy to w szczególności badań benchmarkingowych (np. *benchmarking klastrów* oraz *benchmarking parków technologicznych*) oraz badań typu *foresight*, których celem jest wskazanie potencjalnych kierunków rozwoju analizowanego obszaru i nakreślanie scenariuszy zdarzeń w perspektywie długoletniej. PARP planuje również długoletnie projekty badawcze, analizujące trendy rozwojowe w wybranych obszarach innowacyjności oraz rozwoju zasobów ludzkich.

Wyniki realizowanych projektów badawczych publikowane są zazwyczaj w wersji papierowej, a także udostępniane w wersji elektronicznej na stronie internetowej Agencji

(Portal Innowacji, www.pi.gov.pl). Publikacje udostępniane są bezpłatnie wszystkim zainteresowanym. PARP kładzie także duży nacisk na rozpowszechnianie wyników badań podczas ogólnopolskich i międzynarodowych konferencji, seminariów oraz konferencji prasowych, których jest organizatorem.

2. Realizowane oraz planowane projekty badawcze

PARP realizuje projekty badawcze w ramach czterech obszarów tematycznych:

- Rozwój zasobów ludzkich
- Innowacyjność przedsiębiorstw i gospodarki
- Bariery rozwoju sektora MSP
- Usługi dla MSP i otoczenie biznesowe.

Badania związane z **rozwojem zasobów ludzkich** dotyczą kwestii doskonalenia kwalifikacji zawodowych, rozwoju kapitału ludzkiego oraz jego roli w podnoszeniu konkurencyjności i innowacyjności przedsiębiorstw. Zadaniem części projektów jest ocena skuteczności projektów realizowanych przez PARP. Badania poświęcone będą m.in. analizie szkoleń i metod szkoleniowych (np. e-learning, coaching), czy też identyfikacji umiejętności, kwalifikacji i zawodów, które będą potrzebne na rynku w perspektywie kilku- oraz kilkunastoletniej.

Badania dotyczące **innowacyjności gospodarki i przedsiębiorstw** realizowane są w ramach większego projektu PARP obejmującego okres 2009-2013 „Rozwój zasobów ludzkich poprzez promowanie wiedzy, transfer i upowszechnianie innowacji” oraz „Portal Innowacji jako platforma informacyjna na rzecz rozwoju innowacji”. Głównym celem działań jest upowszechnianie i promowanie innowacyjności jako elementu warunkującego tempo rozwoju gospodarki opartej na wiedzy. Przedstawione projekty mają na celu podniesienie poziomu innowacyjności polskich przedsiębiorstw, pobudzanie postaw innowacyjnych oraz zwiększenie współpracy pomiędzy biznesem a światem nauki.

Działania zaplanowane na najbliższe lata obejmują m. in. szerokie działania promocyjne, konkursy innowacyjnych produktów oraz badania na rzecz rozwoju innowacyjności.

Tematyka **barier rozwoju sektora MSP** oraz **modeli rozwojowych przedsiębiorstw** od lat znajduje się w sferze zainteresowania PARP. Z likwidacją barier rozwojowych łączą się działania promujące przedsiębiorczość w społeczeństwie oraz wspierające efektywność rynkową przedsiębiorstw. W 2009 r. Agencja zdecydowała się skoncentrować na kilku aspektach, w ramach których mogłaby wpłynąć na zmniejszenie negatywnego wpływu istotnych barier rozwojowych (m.in. nowe podejście do zamówień publicznych); realizuje także projekty poświęcone specyfice działania mikroprzedsiębiorstw, kontynuuje badania z zakresu przedsiębiorczości akademickiej, oraz pracuje nad projektem dotyczącym wpływu rozwoju ochrony własności przemysłowej na konkurencyjność przedsiębiorstw.

Kwestiom usług dla MSP i otoczenia biznesu poświęcone są badania dotyczące monitoringu efektywności działań Krajowego Systemu Usług (KSU). W ramach KSU działa Krajowa Sieć Innowacji oraz Punkty Konsultacyjne dla przedsiębiorców i osób zamierzających rozpocząć działalność gospodarczą. Z kolei badania o charakterze benchmarkingowym stanowią nową inicjatywę PARP, która ma pomóc w rozwoju klastrów i parków technologicznych w Polsce.

W 2009 r. Agencja kontynuuje realizację kilkuletnich przedsięwzięć. Do najważniejszych projektów o tym charakterze należą: *Bilans Kapitału Ludzkiego*, *Analiza efektów restrukturyzacji wybranych branż*, grupa projektów dotycząca innowacyjności przedsiębiorstw – *Rozwój zasobów ludzkich poprzez promowanie wiedzy, transfer i upowszechnianie technologii* oraz grupa projektów koncentrująca się na rozwoju usług systemowych dla przedsiębiorców, w szczególności MSP oraz osób zamierzających rozpocząć działalność gospodarczą.

Poniżej zaprezentowane zostały wybrane projekty realizowane w PARP w 2009 r. oraz planowane na lata następne:

- **Bilans kapitału ludzkiego**

Projekt polega na realizacji cyklicznych badań dotyczących luk kompetencyjnych występujących na rynku pracy w Polsce, oraz czynników powodujących ich powstawanie. Badanie uwzględnia stały monitoring rynku pracy po stronie popytowej i podażowej z punktu widzenia potrzeb przedsiębiorców. Projekt obejmuje okres 2008-2014, a jego całkowity budżet wynosi ok. 21 mln zł. Partnerem projektu jest Centrum Ewaluacji i Analiz Polityk Publicznych Uniwersytetu Jagiellońskiego. Pierwszy cykl badań w ramach projektu zostanie zrealizowany na jesieni 2009 r.

- **Analiza oczekiwanych efektów restrukturyzacji i ich wpływu na rynek pracy**

Celem badania jest przeprowadzenie analizy trzech branż (przemysł lekki, górnictwo węgla kamiennego, hutnictwo) pod kątem procesów ich restrukturyzacji. W projekcie dokonana zostanie ocena efektywności i adekwatności podejmowanych działań restrukturyzacyjnych, przygotowane zostaną narzędzia i techniki działań restrukturyzacyjnych dla wybranych branż oraz zostanie opracowany wskaźnikowy system monitorowania sytuacji w sektorach gospodarczych działający jak system wczesnego ostrzegania przed zmianami w wymienionych branżach. Pierwsze wyniki z badań będą dostępne pod koniec 2009 r. Projekt jest realizowany w okresie 2008-2010 z budżetem w wysokości 1,2 mln zł. Zakłada się kontynuację projektu w kolejnych latach.

- **Foresight kadr nowoczesnej gospodarki**

Celem projektu jest próba wskazania kierunków, w jakich będzie się rozwijać gospodarka światowa i polska w perspektywie 10-20 lat, oraz określenie „perspektywicznych” zawodów i kwalifikacji, jakimi powinni dysponować pracownicy w przyszłości. Projekt koncentruje się na czterech branżach przemysłowych: energetycznej, chemicznej, maszynowej oraz technologii

informatyczno-komunikacyjnych (ICT). Badanie jest prowadzone metodą *foresight*. Projekt jest realizowany w okresie 2008-2009 z budżetem w wysokości 0,5 mln zł.

- **Powroty Polaków**

Badanie ma charakter pilotażowy. Polega na analizie zjawiska migracji powrotnych Polaków, ocenie skali powrotów i struktury zawodowej powracających osób. Wyniki badania posłużą opracowaniu mechanizmów wsparcia oczekiwanych przez powracających, w których realizację mogłaby zaangażować się PARP. Projekt jest realizowany w latach 2008-2009 z budżetem w wysokości 50 tys. zł.

- **Innowacyjność mikroprzedsiębiorstw**

Celem badania jest poznanie postaw proinnowacyjnych w sektorze najmniejszych przedsiębiorstw oraz ocena efektywności narzędzi wspierania innowacji dostępnych dla mikroprzedsiębiorstw. Badanie zostanie zrealizowane na ogólnopolskiej próbie mikroprzedsiębiorstw. Wyniki porównane zostaną z efektami badania zrealizowanego w PARP w roku 2004. Efektem badania będą m.in. rekomendacje dotyczące wprowadzenia nowych lub modyfikacji istniejących narzędzi wspierania innowacji dostępnych dla mikroprzedsiębiorstw. Okres realizacji badania obejmuje lata 2009-2011, budżet wynosi 250 tys. zł.

- **Ewaluacja Regionalnych Strategii Innowacji (RSI)**

Celem projektu jest wsparcie władz samorządowych w organizowaniu i realizacji regionalnych strategii innowacji oraz w budowie regionalnych systemów innowacji. W ramach badania wybranych zostanie 80 najlepszych praktyk RSI w Polsce, przeprowadzona zostanie ich analiza oraz podjęte będą działania prowadzące do upowszechnienia wiedzy na ich temat. Badanie realizowane będzie w okresie 2010-2011, planowany budżet to 450 tys. zł.

- **Analiza postaw wobec innowacyjności**

Celem badania będzie ocena świadomości oraz postaw dotyczących kwestii innowacji i innowacyjności wśród odbiorców działań proinnowacyjnych realizowanych przez PARP. Badanie pozwoli na ocenę efektywności prowadzonych projektów oraz określenie rekomendacji dotyczących działań promujących innowacyjność. Planowane są dwie edycje badania, z których pierwsza obejmuje okres 2009-2010, a jej budżet wynosi 250 tys. zł.

- **Strategiczne źródła informacji w działalności przedsiębiorstw**

Celem badania jest uzyskanie pogłębionej wiedzy na temat źródeł informacji niezbędnej w działalności przedsiębiorstw. Badanie ma pozwolić na określenie najbardziej efektywnych ścieżek komunikacji w relacjach: przedsiębiorca – administracja publiczna, przedsiębiorca – otoczenie biznesowe oraz przedsiębiorca – otoczenie społeczne. Projekt zostanie zrealizowany w 2009 r. Przewidywany budżet wynosi 200 tys. zł.

- **Zarządzanie wiedzą w procesie inwestycyjnym – bariery w zewnętrznym finansowaniu firm**

Badanie stanowi próbę udzielenia odpowiedzi na pytania: jaką rolę w pozyskiwaniu finansowania zewnętrznego odgrywa kapitał intelektualny firmy, jakie kryteria decydują o przyjęciu danego sposobu finansowania inwestycji oraz jakie działania dostosowawcze powinny przyjąć polskie firmy w celu restrukturyzacji finansowej swoich przedsiębiorstw? Projekt zostanie zrealizowany w latach 2009-2010, jego budżet wynosi 320 tys. zł.

- **Nowe podejście do zamówień publicznych**

Badanie jest elementem projektu realizowanego przy współpracy z Ministerstwem Gospodarki, Ministerstwem Finansów oraz Urzędem Zamówień Publicznych. W zakresie badań PARP odpowiada za analizę barier w dostępie MSP do zamówień publicznych, analizę barier innowacyjności na rynku zamówień oraz ocenę

i perspektywy wykorzystania systemu zamówień elektronicznych. Projekt zostanie zrealizowany w latach 2009-2012 z zakładanym budżetem w wysokości 15 mln zł.

- **Badanie firm rodzinnych**

Badanie jest elementem szerszego projektu, w którym istotną rolę będą pełniły szkolenia i warsztaty dla właścicieli firm rodzinnych w Polsce. W pierwszej kolejności przeprowadzone zostanie badanie na temat udziału i znaczenia tego typu firm w Polsce, określone zostaną bariery specyficzne dla tej grupy firm oraz potencjalne narzędzia wsparcia. Projekt w raz z częścią szkoleniową jest realizowany w okresie 2007-2010 w wysokości 5,2 mln zł.

- **Strategia niszy rynkowej jako specyficzny element potencjału rozwojowego mikro przedsiębiorstw**

Celem projektu jest określenie potencjału mikroprzedsiębiorstw na tle strategii realizowanych przez ich właścicieli – czy działanie przedsiębiorstwa w niszy rynkowej jest elementem strategii firmy, czy też wynika ze specyficznego etapu jej rozwoju. W badaniu istotnym będzie zdefiniowanie i identyfikacja na poziomie przedsiębiorstwa determinant o charakterze ekonomicznym, które decydują o wyborze danej strategii działania i jej efektach na dalszą sytuację firmy. Projekt jest realizowany w latach 2009-2010 w kwocie 200 tys. zł.

- **Przedsiębiorczość akademicka (rozwój firm spin off i spin out), zapotrzebowanie na szkolenia służące jej rozwojowi**

Celem projektu jest określenie najlepszego sposobu wspierania nowo zakładanych, innowacyjnych przedsiębiorstw wykorzystujących wyniki badań prowadzonych w ośrodkach akademickich. Na poziomie celów szczegółowych badanie ma pomóc określić, jakiego typu szkolenia będą potrzebne i w jakiej skali, by wspomóc rozwój ważnej z punktu widzenia rozwoju gospodarczego przedsiębiorczości akademickiej. Projekt jest realizowany w latach 2008-2009 w kwocie 180 tys. zł.

- **Ocena wiedzy z zakresu ochrony własności przemysłowej wśród przedsiębiorców oraz wpływ znajomości prawa na pozycję konkurencyjną przedsiębiorców**

Celem projektu jest zdiagnozowanie stanu wiedzy MSP na temat możliwości ochrony przedmiotów własności przemysłowej (patentów na wynalazki, praw ochronnych na wzory użytkowe, praw z rejestracji wzorów przemysłowych, praw ochronnych na znaki towarowe,) oraz o wpływie znajomości prawa polskiego oraz prawa UE na budowę pozycji konkurencyjnej przedsiębiorstw i stopień ich innowacyjności. Projekt zostanie zrealizowany w 2009 r. w kwocie 150 tys. zł.

- **Obserwatorium rynku usług wspierających rozwój innowacyjności i przedsiębiorczości w Polsce**

Projekt obejmuje badania rynku pod kątem popytu i podaży na usługi wspierające rozwój przedsiębiorczości oraz innowacyjności, służące identyfikacji kluczowych obszarów wymagających udzielanie przez państwo wsparcia w zakresie usług systemowych i będące podstawą do dostosowania oferty systemu w dotychczasowych zakresach usług, a także rozwijania nowych usług dla przedsiębiorców i osób zamierzających podjąć działalność gospodarczą. Badania prowadzone będą w latach 2009-2012, budżet projektu przekracza 2 mln zł.

- **Badanie jakości i zakresu usług systemowych**

Projekt obejmie badanie jakości usług Punktów Konsultacyjnych, ośrodków Krajowej Sieci Innowacji, funduszy pożyczkowych i poręczeń kredytowych zarejestrowanych w KSU. Projekt obejmie szereg badań realizowanych w okresie 2009-2012, o łącznym budżecie planowanym na 1,7 mln zł.

- **Benchmarking klastrów**

Celem projektu jest identyfikacja potencjału i wypracowanie rekomendacji dla polskich klastrów dotyczących ich rozwoju. Badanie przyczyni się do wzmocnienia

klastrow przez rozwój ich kapitału ludzkiego i upowszechnienie idei klastrowania. Prócz identyfikacji potencjału klastrow w Polsce przygotowana zostanie baza klastrow. Istotnym elementem projektu będą działania na rzecz rozwoju polityki klastrowej w Polsce oraz promocja i upowszechnianie wiedzy na temat klastrow i klasteringu. Projekt przewidziany jest jako cykliczny, planowany koszt jego realizacji w okresie 2009-2012 wynosi 1,5 mln zł.

- **Benchmarking parków technologicznych w Polsce**

Celem badania jest identyfikowanie potencjału parków technologicznych w Polsce za pomocą analizy benchmarkingowej. Wyniki badania mają pomóc w udoskonaleniu działań PARP w obszarze pomocy dla instytucji otoczenia biznesu, a w szczególności parków technologicznych. Projekt przewidziany jest jako cykliczny, planowany koszt jego realizacji w okresie 2009-2012 wynosi 1.200 tys. zł.

3. Organizacja działalności badawczej

Większość projektów badawczych Agencji realizowana jest w oparciu o usługi świadczone przez ekspertów lub przedsiębiorców zewnętrznych. W przypadku tego typu projektów Agencja jest odpowiedzialna za:

- identyfikację obszarów badawczych,
- konceptualizację planowanych badań,
- określenie celów i zakresu poszczególnych badań lub prac eksperckich,
- operacjonalizację planowanych badań i prac eksperckich,
- przeprowadzenie postępowania o udzielenie zamówienia publicznego,
- nadzór nad realizacją projektu,
- promocję uzyskanych wyników.

Zakres powyższy nie jest niezmienny, jako że szczegółowy podział zadań pomiędzy PARP a wykonawcę badania ustalany jest każdorazowo na etapie projektowania i planowania poszczególnych inicjatyw badawczych. Środki publiczne, z których finansowana jest realizacja badań, wydatkowane są na zasadach określonych w ustawie o zamówieniach publicznych oraz innych, właściwych w danym przypadku przepisów prawa.

Wskutek stałego rozszerzania zakresu projektów badawczych prowadzonych w PARP, powstała potrzeba podjęcia działań prowadzących do:

- lepszej koordynacji w zakresie prowadzonych projektów badawczych,
- rozwoju zasobów ludzkich odpowiedzialnych za prowadzenie projektów badawczych,
- zapewnienia wysokiej jakości prowadzonych badań i ekspertyz,
- promocji efektów prac badawczych.

W celu zapewnienia realizacji powyższych celów w listopadzie 2008 roku powołany został Ośrodek Badań nad Przedsiębiorczością PARP. Do zadań Ośrodka należy:

- koordynacja działalności badawczej PARP,
- informowanie o realizowanych projektach badawczych i promocja ich wyników,
- współpraca w zakresie prowadzenia działalności badawczej z otoczeniem zewnętrznym, w tym z ośrodkami badawczymi oraz jednostkami administracji publicznej, oraz
- rozwój zasobów ludzkich oraz kompetencji badawczych PARP.

Ośrodek działa w strukturze organizacyjnej PARP w ramach Zespołu Przedsiębiorczości PARP, stanowiące jego zaplecze merytoryczne oraz administracyjne. W skład Ośrodka wchodzi także przedstawiciele pozostałych zespołów organizacyjnych PARP realizujących projekty badawcze, tzn. Zespołu Innowacji i Technologii, Zespołu Rozwoju Zasobów Ludzkich, oraz Zespołu Instytucjonalnego Systemu Wsparcia.

Organ doradczy i konsultacyjny Ośrodka stanowić będzie Rada Naukowa, grupująca przedstawicieli środowisk naukowych dysponujących wiedzą merytoryczną oraz doświadczeniem w prowadzeniu projektów badawczych.

4. Inne działania PARP na rzecz wspierania współpracy pracy nauki i biznesu

Prócz projektów o charakterze badawczym PARP realizuje działania o charakterze społecznym, których celem jest wpływanie na tzw. „miękkie” aspekty innowacyjności. Przykładami takich obszarów oddziaływania są m.in.:

- świadomość innowacji (zjawiska oraz jego istotności),
- postawy wobec innowacyjności,
- inicjowanie i promowanie procesów sprzyjających rozwiązaniom innowacyjnym w przedsiębiorstwach.

Działania kształtujące postawy wobec innowacyjności adresowane są do wszystkich ważnych grup społecznych zaangażowanych w działalność innowacyjną. Wśród przedsiębiorców wskazane jest:

- promowanie postaw polegających na kooperacji, zamiast na bezwzględnej konkurencji i rywalizacji,
- wskazywanie szans płynących ze współpracy ze środowiskiem naukowym, wraz z identyfikacją wzorców oraz narzędzi takiej współpracy,
- wspieranie korzystnego nastawienia do innowacji przez wskazywanie wymiernych korzyści, jakie płynąć mogą z inicjatyw o charakterze innowacyjnym,
- rozpowszechniania wiedzy o innowacjach, otoczeniu organizacyjnym, legislacji, dostępnych źródłach finansowania, korzyściach wynikających z dostępu do wiedzy oraz infrastruktury nowoczesnej gospodarki itp.

W sektorze nauki możliwe jest znaczne wzmocnienie efektywnego wykorzystania wyników badań drogą promocji współpracy z przedsiębiorstwami, ze szczególnym zwróceniem

uwagi na sprawdzone wzorce i praktyki dotyczące komercjalizacji wyników badań oraz bezpośredniego angażowania się pracowników naukowych w działalność gospodarczą.

Administracja państwowa – jako podmiot odpowiedzialny za kreowanie otoczenia instytucjonalno-prawnego działalności gospodarczej – ma bardzo duży, a pod pewnymi względami decydujący wpływ na kwestie innowacji. Z tego powodu szczególnie ważne jest promowanie wśród jej przedstawicieli postaw prowadzących do tworzenia spójnego, zintegrowanego systemu wspierania innowacji, uwzględniającego sprawnie funkcjonujące mechanizmy koordynacji polityki innowacyjnej między szczeblem regionalnym i centralnym.

Przykładami projektów kształtujących świadomość oraz postawy wobec innowacyjności są:

- **Otoczenie innowacyjnego biznesu**

Projekt przewiduje opracowanie rekomendacji dotyczących procesów komercjalizacji rozwiązań innowacyjnych. Uwzględni identyfikację możliwych do wdrożenia w polskich warunkach ścieżek komercjalizacji (tzn. diagnozę istniejących systemów komercjalizacji, analizę narzędzi wzmocnienia procesów komercjalizacji) oraz opracowanie rekomendacji dotyczących ścieżek komercjalizacji. Rekomendacje dotyczące szczebla centralnego i/lub legislacyjnego zostaną przekazane odpowiednim instytucjom (MNiSW, MG, MRR i PARP na szczeblu centralnym, urzędy marszałkowskie na poziomie regionów). Rekomendacje zostaną wykorzystane także przez PARP w ramach programowania i realizacji kolejnych projektów. Projekt planowany jest na lata 2009-2012, jego budżet wynosi 6,7 mln zł.

- **Promocja postaw proinnowacyjnych**

W ramach projektu zrealizowana zostanie kampania promująca postawy proinnowacyjne, w której szczególny nacisk położony zostanie na kwestie dotyczące współpracy świata nauki i biznesu. Kampania uwzględni działania promocyjne i PR, spotkania informacyjne dla przedsiębiorców i przedstawicieli sfery badawczo-rozwojowej, udział w krajowych i zagranicznych targach innowacyjności, a także

opracowanie, druk i dystrybucję materiałów informacyjno-promocyjnych. Kampanii towarzyszyć będą konkursy: konkurs Polski Produkt Przyszłości, konkurs na innowacyjnego pracownika, konkurs dla dziennikarzy (w każdym przypadku po 3 edycje). W ramach projektu opracowana zostanie nowa koncepcja oraz przeprowadzona promocja Portalu Innowacji, www.pi.gov.pl. Łączny budżet planowanego na lata 2009-2012 projektu wynosi 18,7 mln zł.

- **Bon na innowacje**

Celem programu jest zainicjowanie kontaktów mikro lub małych przedsiębiorstw z jednostkami naukowymi. W ramach programu realizować można usługi dotyczące wdrożenia lub rozwoju produktu lub technologii, świadczone przez jednostkę naukową, mające na celu opracowanie nowych lub udoskonalenie istniejących technologii lub wyrobów danego przedsiębiorstwa, polegające na doradztwie i in. Jeden przedsiębiorca może uzyskać wsparcie o wartości maksymalnej 15 000 zł, obejmujące do 100% wydatków kwalifikujących się do objęcia wsparciem. Planowany koszt realizacji projektu w latach 2009-2010 wynosi 17,5 mln zł.

Opracowanie: Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości, Warszawa, 26 maja 2009 r.